

Espoon kaupungin kaupunkisuunnittelulautakunta
kirjaamo@espoo.fi

Kaava 613500, Kirkkojärvenpuisto, mielipide

Alue on Espoon keskeinen kulttuurimaisema, jonka muodostavat keskiaikainen kirkko ympäristöineen, Espoon keskus toimintoineen, vanhat kulkureitit Espoonjoki ja Kuninkaantie ja näiden kanssa uudet valtavyylät Turunväylä ja Kehä III. Alueella on ennen Turunväylän rakentamista vielä 60-luvun alussa ollut järvi, joka väylän takia kuivattiin ja nyt on järvi vain tulva-aikoina – jotka puolestaan ovat aiheuttaneet aika paljon ongelmia. Useista aikanaan mm viljelymaan lisäämiseksi kuivatuista järvistä on Suomessakin uudelleen muodostettu laajoja vesialueita. Järvi aivan Espoon ytimessä keskeisessä kulttuurimaisemassa nostaisi alueen arvon pysyvästi aivan uudelle tasolle – rinnastuksena voisi kysyä, olisivatko helsinkiläiset halukkaita luopumaan Töölönlahdesta saadakseen vähän lisää rakennusmaata.

Asemakaavan laajuus

Espoon tekninen lautakunta kävi yli 10 vuotta sitten tutustumassa Malmössa vastaavaan järven palauttamiseen, vetäjinä Espoon kaupungininsinööri Martti Tieaho ja kaupunginarkkitehti Lars Hagman. Käynnin jälkeen laadittiin esiselvitys ”Kirkkojärven palautus” (Espoon kaupunki, 1998).

Kaupunginvaltuusto päätti esiselvityksen pohjalta 22.1. 2001, että Kirkkojärven alueen suunnittelun lähtökohtana tulee olla järven palauttaminen ja siihen liittyvä monitoimipuisto.

Samana kannan otti kaupunginsuunnittelulautakunta 30.11.2011, joka:
”Hyväksyi T-merkinnällä kaavoituksen työohjelmaan vuodelle 2012 kuuluvien kohteiden linjaukset. Kirkkojärvenpuiston osalta seuraavasti: Kirkkojärven alue osoitetaan pääosin virkistyskäyttöön. Asemakaavaehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa Kirkkojärven vesialueen palauttaminen ja osoittaa alueelle monipuolista virkistyskäyttöä. Suunnittelussa tulee varmistaa alueen luontoarvojen säilyminen. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Espoon tuomiokirkon asema tulee säilyttää jokilaakson maisemassa.”

Nyt esitetyssä suunnitelmassa on vain muutaman hehtaarin suuruinen, kesäläkin lähes kuivuva allas Turunväylän eteläpuolella. Se ei ole riittävä täyttämään edellä asetettuja yleistavoitteita järviolueen laajuudesta.

Kun kyseessä on Espoon keskeisen alueen asemakaava, esitetty suunnitelma ei alueen liian ahtaan rajauksen takia mitenkään pysty parhaallakaan suunnittelulla täyttämään asetettuja tavoitteita. Riittävän kokonaissuunnitelman kehittämiseksi tulee käsitellä myös

- suunnittelualueen pohjoispuolella, joen pohjoisrannalla olevaa asemakaavaa vailla olevan alueen reunaa, joka on joen tulva-aluetta; hydrologian, Kirkkojärven ja tulvahallinnan kannalta asemakaavan rajausta joen rantaan on keinotekoinen
- suunnittelualueen länsipuolista jokilaaksoa, jolla mahdollistettaisiin avoimen, jokea leveämmän vesipinnan muodostaminen lähemmäksi kirkkoa
- tulvaongelmien helpottamista myös siten, että Turunväylän pohjoispuolella oleva, nyt asemakaavassa viheralueeksi merkitty tulva-alue voisi toimia tulvavesivarastona nykyistä laajemmalla alueella ja ennen kaikkea korkeammalla veden pinnalla, vaikka se ei koko ongelmaa riitäkään ratkaisemaan. Kun ELY-keskus joka tapauksessa etsii ratkaisua Turunväylän ehdottomaksi suojaamiseksi tulvalta, yhteistyö tässä kysymyksessä on välttämätöntä.

Vesialueen laajuus

Tavoitteena on pysyvä järviolue, pääosin sellainen kuin Kirkkojärvi oli ennen sen pinnan laskua Turunväylää rakennettaessa, ottaen tietenkin huomioon sen jälkeen pystytetyn rakennuskannan, ja siitä edelleen länteen kohti kirkkoa jatkuva nykyistä jokea leveämpi vesialue. Ratkaisu edellyttää järven vähimmäiskorkeuden säätämistä luonnonmukaisella pohjapadoilla. Vain pohjapadon avulla saadaan myös kesäaikana oikea järvimaisema ja kirkon kohdalla leveä jokimaisema.

Jo vuonna 1998 Espoossa tehtiin perusteellinen teknis-taloudellinen selvitys järven palauttamisesta (Kirkkojärven palautus, esiselvitys, Espoon kaupunki, 1998), jossa on esitetty järven pinta-alaksi huomattavasti nyt esitettyä suunnitelmaa laajempaa vesialuetta, kartta suunnitelmasta liitteenä 1. Tämä koko tulisi ottaa uudenkin suunnitelman pohjaksi, tarkennettuna esim. siten, että kaava-alueen eteläosaan suunniteltu tulvavalli muodostaisi pääosan järven etelärajan. Lähempänä Kirkkokatua valli voisi olla etelämpänä ja siten vesialue leveämpi. Vanhassa suunnitelmassa järveen merkitty saari, mahdollisesti ruopattua materiaalista muodostettu, ei ole suotava.

Tekniset ratkaisut riippuvat lisäksi siitä, miten käsitellään Turunväylän pohjoispuolista osaa, mikä on haluttu pysyvän vedenpinnan korkeus ja järven syvyys ja kuinka paljon maamassoja halutaan tai joudutaan siirtämään. Veden syvyyden tulisi olla vähintään metri, jotta järvi ei ankarinakaan talvina jäätyisi pohjaa myöten tai muuten niin paljon, ettei vesi jään alla tulisi kokonaan hapettomaksi.

Kaava-alueen pohjoisrajaksi nyt asetetun Espoonjoen pohjoispuolella järvi voisi myös ulottua pitemmälle, lähinnä nykyiselle tulva-alueelle.

Järven korkeus tulisi asettaa vähintään tasoon n +3,8 m mpy. Korkeammasta pinnasta seuraa järveen suurempi keskisyvyys, joka siten pienentää maansiirtotarvetta.

Poistettavan maamassan sijoittelu ja käsittely on suunniteltava erikseen ja selvitettävä myös mahdollisuudet saada se hyötykäyttöön, joko kaupungin omaan tai muualle luovutettavaksi, täytemaaksi, levitettäväksi sekoitettuna viljelyalueille tms, jolloin kustannuksetkin voivat olla merkittävästi pienemmät kuin pelkäs-

tään ajattamalla maamassa jonnekin "pois". Maamassan läjitys kaava-alueelle ei ole suositeltavaa.

Vedenpinnan korkeuden säätely

Kirkkojärven peruspinnan korkeuden säätely tulee toteuttaa luonnonmukaisilla pohjapadoilla.

Maisemallisista syistä vanhan kirkon kohdalla olevan kulttuurimaiseman palauttamiseksi joen tasoa olisi nostettava jo kirkon kohdalla.

Järven peruspinnan korkeutta (n +3,8 m) säätelevän pohjapadon paikka voi olla ylempänä jokea, ei kuitenkaan idempänä kuin n 100 m Kirkkokadusta länteen sijaitsevalla kohdalla, jossa kallio tulee lähelle jokea ja johon saakka tällöin ulottuisi leveämpi vesialue.

Luonnonmukaiset pohjapadot mahdollistavat joen kalakantojen nousun yläjuoksulle. Vastaavien pohjapatojen rakentamisesta on kokemuksia ja kustannukset ovat suuruusluokkaa 50 000€.

Tarvittaessa on järjestettävissä mahdollisuus juokсутtaa poikkeuksellisissa tulvatilanteissa vettä ohi pohjapatojen.

Vedenpinnan pysyvä pintakorkeus on tärkeää erityisesti maan vajoamisen estämiseksi nykyisillä Kirkkojärven kerrostaloalueilla. Maa on useilla tonteilla laskenut Turunväylän rakentamisen jälkeen talojen ympärillä 1-2 m, mikä on aiheuttanut suuria hankalauksia ja kustannuksia. Ellei pohjaveden paineen jatkuva vaihtelu lopu, vaikeudet jatkuvat, mutta tämä kehitys voidaan pysäyttää tai ainakin tilannetta helpottaa asettamalla järven pinta pysyvälle riittävän korkealle vähimmäistasolle.

Alueella järveen tai jokeen virtaavien purojen ja hulevesien edelleen virtaamisesta pois on huolehdittava, samoin että suojevallien taakse ei muodostu seisovaa vettä, esim korottamalla maastoa.

Turunväylä

Turunväylän liikenne on luonnollisesti turvattava kaikissa olettavissa olevissa tulvatilanteissa. Ratkaisut on kehitettävä yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Maisemallinen ihanneratkaisu olisi yhtenäinen vesialue väylän molemmin puolin, josta tie menisi yli siltaa pitkin. Toinen ratkaisu on selkeästi suurempi korotus kuin nykyinen alustava n 1 m, jolloin väylän pohjoispuolta voisi käyttää tulva-altaana säännöstelemällä virtaamaa tien ali, vaikka se olisikin vain osaratkaisu.

Jo aiemmin valtuusto on hyväksynyt toivomusaloitteen eläinten alikulusta Turunväylän alitse. Nykyistä kevyen liikenteen alikulkua on muutettava siten, että se on käytettävissä myös tulva-aikoina, johon Turunväylän nosto tarjoaa hyvät mahdollisuudet.

Kaavamääräykset

Kaavassa on selkeästi määriteltävä vesialue ja sen rajat. Alue on määriteltävä riittävän laajaksi, siten että jos koko aluetta ei voida toteuttaa kerralla, toteutusta voidaan jatkaa myöhemmin itse kaavaan puuttumatta.

Monitoimipuiston toiminnot

Puistoon määritellyt ulkoilu- ja muut toiminnot, istutukset, matonpesupaikka, paviljonki, kahvila ym ovat lähistön asukkaille ja yleisestikin alueen luonteelle tärkeitä. Ne on syytä olla jo nyt mukana kaavassa, vaikka ensisijaisesti kaavassa on määriteltävä vesialueiden rajat ja tulva-alueiden ja tulvasuojeluun tarvittavien rakenteiden ja muiden seikkojen määrittäminen. Tarkempi puistosuunnitelma rakennuksineen, rakennelmineen ja istutuksineen ym voidaan tehdä näiden jälkeen.

Pro Espoonjoki r.y.
Pro Esbo å r.f

Erkki Lindell
puheenjohtaja

Oivi Salohonka
sihteeri